

Справка № 2

РАЗШИРЕНА СПРАВКА ЗА НАУЧНИТЕ ПРИНОСИ

на доцент д-р Боян Кулов

представени за участие в конкурс за академичната длъжност „професор“ по професионално направление 4.4. Науки за земята, научна специалност „Икономическа и социална география“, обявен в ДВ, бр.93/30.10.2020 г. стр. 35., за нуждите на департамент „География“

1. Въведение

Изследваните научни проблеми в представените за рецензиране публикации могат да се обобщят в две тясно взаимосвързани и взаимообуславящи се тематични направления. Първото направление засяга геопространствените неравенства и устойчивостта на регионалното развитие - теория, инструменти и политики за тяхното преодоляване, съответно, постигане. Представените публикации се придръжат към разбирането за „хоризонтално неравенство“, концептуализирано от (Doyle and Stiglitz 2014). Всъщност големите хоризонтални различия, сред европейските региони, са добре документирани факти (Combes et al. 2013, 14; Pascariu et al. 2017). Същото важи и за наличието на значителна геопространствена положителна автокорелация в доходите, както и в доходите на човек от населението, т.е. „богатите“ региони са географски групирани заедно, както и „бедните“ региони. Разликите между богатото европейско ядро и много по-бедната периферия (Combes et al. 2008) са доста ярки, но вероятно още по-поразително е постоянството на това явление във времето. Проучване на Maza's et al. (2004) на региони в дванадесет държави от ЕС потвърждава, че регионалните различия в ЕС са големи и постоянни и сочи към техния икономически корен: поляризация на доходите. Martin et al. (2015) се фокусират върху фактите, че въпреки почти деветдесет години регионални политики, геопространствените различия във Великобритания, водеща икономика, са по-големи от тези, установени във всяка друга европейска държава и те са се засилили през последните три десетилетия. Присъединяването на ЕС към тринадесет нови държави-членки с по-нисък БВП на човек от 2004 г. насам направи съществуващите регионални различия в ЕС само по-ярко изразени. Непрекъснатата геodemографска концентрация и политическата централизация не допринасят за облекчаване на това предизвикателство с континентални размери.

Второто тематично направление се фокусира върху прилагането на концепцията за екосистемните услуги, както и на геоинформационните технологии, за устойчиво

управление на околната среда и регионалното развитие. Целта на стратегията на ЕС за биологичното разнообразие 2020 е да поддържа и подобрява екосистемните услуги (ES) в Европа и изисква всички държави - членки да картографират и оценят състоянието на екосистемите и техните услуги в съответните национални територии. Проектът ESMERALDA, финансиран от ЕС, анализира методите и подходите за картографиране и оценка на ES в техните биофизични, социални и икономически аспекти, както и тяхното приложение в различни казуси. Проектът също така цели развитието на интегрирана и логична рамка за тяхната оценка. В България, методически ръководства за оценка и картографиране на услугите, предоставяни от деветте основни типа екосистеми, са подгответи, заедно със съответните предложения за прилагането им в една национална оценка. Българският изследователски екип анализира и тества различни аспекти на картографиране и оценка на екосистемните услуги, като алтернативни икономически оценки, многокритерийни анализи и подходи за биофизична оценка, картографски предизвикателства и проучвания на местното население. Предложените публикации правят преглед на дейностите в България, свързани с екосистемните услуги и избрани до момента методи за тяхното картографиране и оценка, тествани в България. Представени са примери за прилагането на интегрирано картографиране и оценка на екосистемните услуги на местно и регионално ниво, като различни подходи и техники за картографиране са вградени в разнообразни политики.

2. Основните научни приноси, с които кандидатства в този конкурс, разпределени по тематични направления, се свеждат до:

A. Геопространствени неравенства и устойчиво регионално развитие: теория, инструменти и политики (Кодовете на посочените трудове съответстват на тези в Справка 1, приложената по-долу библиография, както и списъка с публикации на кандидата.)

1. Идентифицирани и картографирани границите на геопространствените ядро и периферия на Европейската социално-икономическа система и тяхната динамика в периода 2007-2017 на пет равнища от континентално до НУТС 3. (B_3_1, Г_7_3)
2. Класифицирани са геопространствените елементи – регионите от всички горепосочени нива – на системата, според жизнения стандарт на жителите и разкрити техните геопространствени структури и трансформации (величината и посоките на разширяване и свиване). Тази нова информация подпомага географското прогнозиране и социално-икономическото и териториалното планиране на развитието на Европейските региони от горните равнища. (B_3_1)

3. Идентифицирани и картографирани са регионите, които представляват най-голям интерес за управленската практиката и обществеността: от една страна, тези от категорията „Супер ядро“, които притежават най-висок потенциал да генерират растеж, а, от друга, принадлежащите към макро-региона „Югоизточна Европа“, в който регионите от категорията „Дълбока периферия“ преобладават поне на едно от NUTS нивата. Последната група региони представлява главна цел на регионалната политика. (В_3_1, Г_7_3, Г_7_4)

4. Предложена и тествана на примера на България е теория за един от начините на образуване на регионите с относително по-нисък жизнен стандарт, като се въвежда и обосновава ефектът на „припокриване на периферии“. Освен принос към литературата за социално-икономическата периферизация и маргинализация на определени ареали, както и на тази относно устойчивото регионално развитие, предлаганата теория е използвана като инструмент за идентификация на региони в упадък или т. нар. региони със специални географски характеристики: планински, гранични (особено по външните граници на ЕС), етно-политически и други. Така например, се предлагат стратегии за устойчиво развитие на планините в България, ЕС и Конвенция за устойчиво развитие на планинските региони в Югоизточна Европа. Като подпомага конкретното геопространствено привързване, адекватността на мащаба и, особено, на интегрирането на териториалните политики, тя допринася за поддържането на един социално приемлив баланс на равнище ЕС и отделни държави. (В_3_1, Г_7_3, Г_7_4, Г_8_1, Г_8_2, Г_8_4, Г_8_6, Г_8_7, Г_8_9)

5. На примера на планинските региони, се доразвива концепцията за устойчивото развитие (Brundtland Report, 1987) и неговото управление чрез добавяне към икономическите, социалните и екологичните аспекти на политическите, културните и геопространствените характеристики, т.е., устойчивостта на управление на съответната територия се повишава с засилване на интегралния характер (обхващане на всички природни и антропогенни елементи) на нейното управлението и идентифицирането на най-подходящия геопространствен мащаб. (Г_8_4, Г_8_6, Г_8_7, Г_8_9, Г_8_12)

6. Тества се „индекс на хоризонтално неравенство“, чрез който са измерени разликите в средния жизнен стандарт между регионите от всички нива, както и тяхната динамика в периода между 2007 и 2017 година. Между изводите с най-важно практическо значение, са: а/ В разглеждания времеви период в Европа доминира тенденцията на намаляване на хоризонталното социално-икономическо неравенство; и б/ Въпреки тази, като цяло положителна, тенденция, величината на хоризонталните диспропорции остава твърде висока, за да бъде рационална, което крие съответни на тази величина рискове, както за европейското сближаване, така и за социалната стабилност на континента. (В_3_1)

7. В редица страни на Европа, включително България, както и на равнище „Европейски съюз“, се подценява решаващото значение на регионалния мониторинг, наличието и достъпа до необходимите и достатъчни данни на регионално и локално ниво, и особено за периферните региони, както за целите на стратегическото териториално планиране, така и във връзка с прозрачността на управлението на териториалните единици. (В_3_1, Г_7_3, Г_7_4, Г_8_2, Г_8_3, Г_8_4, Г_8_11)

Б. Приложение на концепцията за екосистемните услуги, както и на геоинформационни технологии, за устойчиво управление на околната среда и регионалното развитие. (Кодовете на посочените трудове съответстват на тези в Справка 1, приложената по-долу библиография, както и списъка с публикации на кандидата.)

8. Приложена е методическата рамка на MAES (Mapping and Assessment of Ecosystem Services) в административно-териториалните единици на страната и на тази основа са предложени методически насоки относно картографирането на екосистемите и икономическата оценка на услугите, които предоставят на локално ниво в България. Разглеждат се възможности, предизвикателства и ограничения в практическото приложение на концепцията за екосистемните услуги. (Г_7_1, Г_7_2, Г_7_5, Г_7_6)

9. Дефинира се и се предлага въвеждането на термина „дисергия“ на екосистемните услуги, с цел развитие на теорията и практиката на този тип оценяване. Надгражда се наличната в момента база от знания, която подпомага геопространственото планиране и устойчивото развитие на териториални единици на локално ниво в планински региони и се предлагат препоръки за подобряване на използването на общинските екосистемни услуги, които включват идентификация, анализ и визуализация на „горещи“ точки и зони на дисергия. (Г_7_2, Г_7_6, Г_8_3, Г_8_8, Г_8_11)

10. Разработени са ГИС-базирани подходи, база данни и картографски продукти за подпомагане на намаляването на риска от опасни природни явления и технологични опасности във връзка с опазването на природното и културното наследство, както и живота и имуществото на населението от десет български общини. Предлага се дефиниция на термина „технологичен опасност“ от географска гледна точка и посочват аспекти, в които географската експертиза играе решаваща роля. Формулират се основните принципи на теоретичен модел на ГИС за намаляване на опасностите, заедно с неговите елементи, структура и най-важните необходими функции. (Г_8_3, Г_8_5, Г_8_8, Г_8_12)

3. Библиография

А/ Кандидатът участва в този конкурса със следните свои статии и монографии, публикувани след придобиване на академичното звание „доцент“ от ВАК и неотчетени в НАЦИД във връзка с признаване на същото академичното звание „доцент“, съгласно ЗРАСРБ и справка 1:

Монография:

B_3_1 Koulov, B. (2020) Europe's Core-Periphery Relations and Horizontal Disparities (Отношенията „ядро-периферия“ и хоризонталните неравенства в Европа). Национално издателство за образование и наука „АЗ-буки“ към МОН. ISBN 9876197065305. ISSN 9876197065312.

Статии:

Г_7_1 Nedkov, S., B. Borisova, B. Koulov, M. Zhiyanski, S. Bratanova-Doncheva, M. Nikolova, J. Krumova. Towards Integrated Mapping and Assessment of Ecosystems and their Services in Bulgaria: The Central Balkan Case Study (Към интегрирано картографиране и оценка на екосистемите и техните услуги в България: На примера на Централен Балкан). One Ecosystem, 2018, doi: 10.3897/oneeco.3.e25428. – Scopus.

Г_7_2 Koulov, B., E. Ivanova, B. Borisova, A. Assenov, A. Ravnachka. GIS-based Valuation of Ecosystem Services in Mountain Regions: A Case Study of the Karlovo Municipality in Bulgaria (ГИС-базирана оценка на екосистемните услуги в планински региони: На примера на община Карлово в България). One Ecosystem, 2017, DOI: 10.3897/oneeco.2.e14062. – Scopus.

Г_7_3 Koulov, B. EU Deep Periphery: A Case Study of Mountain Borderlands in Bulgaria (“Дълбоката периферия” на ЕС: На примера на планинските гранични региони в България). Revue Roumaine de Geographie/Romanian Journal of Geography, 60:1, 2016, 61-72. http://www.rjgeo.ro/atasuri/revue%20roumaine%2060_1/Koulov.pdf - Scopus.

Г_7_4 Koulov, B., M. Nikolova, G. Zhelezov. Mountain Development Policies in Bulgaria: Practices and Challenges (Политики за развитие на планините в България: Практики и предизвикателства). Koulov, B. and G. Zhelezov (eds.) Sustainable Mountain Regions: Challenges and Perspectives in Southeastern Europe. Dordrecht: Springer, 2016, 3-16. ISBN:978-3-319-27903-9. – Scopus, Q4.

Г_7_5 Ivanova E., B. Koulov, B. Borisova, A. Assenov, K. Vassilev. GIS-based Valuation of Ecosystem Services in Mountain Regions: A Case Study of the Chepelare Municipality in Bulgaria (ГИС-базирана оценка на екосистемните услуги в планински региони: На примера на община Чепеларе в България). European Journal of Sustainable Development, 5:4, 2016, 335-346. ISSN: 2239-5938, EI ISSN 2239-6101, DOI:10.14207/EJSD.2016.V5N4P335, WoS.

Г_7_6 Assenov, A., K. Vassilev, H. Padeshenko, B. **Koulov**, E. Ivanova, B. Borisova. Research of the Biotope Diversity for the Purposes of Economic Valuation of Ecosystem Services in Chepelare Municipality (The Rhodopes Region of Bulgaria) (Изследване на биотопното разнообразие за целите на икономическа оценка на екосистемните услуги в община Чепеларе в Родопския регион в България). European Journal of Sustainable Development, 5:4, 2016. P. 409-420. ISSN:2239-5938 EISSN 2239-6101, DOI:10.14207/EJSD.2016.V5N4P409 - WoS.

Г_8_1 Железов Г., **Б. Кулов**. Конвенция за планинските региони в Югоизточна Европа (Балканска конвенция). Проблеми на географията, кн.1-2, 2018. ISSN 0204-7209 (Print). ISSN 2367-6671 (Online). <http://www.geoproblems.eu>.

Г_8_2 Koulov, B. Social and Economic Transformations in a Bulgarian Mountain Area: A 1986-2014 Comparative Analysis [Социални и икономически трансформации в български планински регион: Сравнителен анализ (1986-2014 г.)]. Journal of the Bulgarian Geographical Society, v.39, 2018, pp. 73–78. ISSN 0375-5924 (Print), ISSN 2682-986X (Online). <http://geography.bg/publication/magazines/itemlist/category/47-izvestiya-na-balgarskoto-geografsko-druzhestvo>

Г_8_3 Кулов, Б., Б. Борисова. Екосистемни услуги: концепция, възможности и ограничения за нейното прилагане в България. Научни трудове на Съюза на учените в България – Пловдив, серия Б. Естествени и хуманитарни науки, т. XVIII, ISSN 1311-9192 (Print), ISSN 2534-9376 (On-line), 2018. <https://usb-plovdiv.org/scientific-works/>; http://www.subplovdiv.com/images/nauchni_trudove/2018_estestveni_i_humanitarni_nauki_tom_XVIII.pdf

Г_8_4 Недков, С., К. Найденов, М. Николова, Г. Железов, Б. **Кулов**, Б. Борисова. Територия и глобални промени. Железов, Г., Недков, С., К. Найденов, М. Николова, Б. Кулов, Б. Борисова. Географски аспекти на планирането и използването на територията в условията на глобални промени. Сборник доклади, Вършец, 2016. стр.10-15. ISBN 978-619-90446-1-2, <http://geography.bg/news/nkmu/itemlist/category/48-dokladi>

Г_8_5 Koulov, B. Geographic Perspectives on Technological Hazards and their Mitigation (Географски поглед върху технологичните опасности и тяхното смякаване). Проблеми на географията, 4, 2014, 43-63. 0204-7209, <http://www.geoproblems.eu>.

Г_8_6 Koulov, B. Mountains between Sustainability and Development: Managing Sustainable Development in Mountain Areas (Планините между устойчивостта и развитието: управление на устойчивото развитие на планински ареали). Ankara University Journal of Environmental Sciences, 5:1, 2013, e-ISSN 2146-1562, DOI:10.1501/Csaum_0000000076, 87-93.

Г_8_7 Balteanu, D., D. Dogaru, G. Zhelezov, B. **Koulov**. Geographic Characteristics of the Region Calafat-Vidin – Turnu Magurele-Nikopol (Географски характеристики на региона Калафат/Видин – Турну Мъгуреле/Никопол). Zhelezov, G. (ed.) Hazard Assessment and Mitigation in the Danube Floodplain Calafat-Vidin – Turnu Magurele-Nikopol Sector. Sofia: TerArt, 2013, 11-23; Balteanu, D., M. Sima (eds.) Hazard Assessment and Mitigation in the Danube Floodplain Calafat-Vidin – Turnu Magurele-Nikopol Sector. Craiova: Universitaria, 2013, 13-20. ISBN 978-606-14-0779-8.

Г_8_8 Кулов, Б. Инфраструктура за гео-пространствени данни (ИГД): терминология, проблеми, добри практики. Под ред. на: Николов, Т., Ст. Дерменджиева, Н. Димов, Г. Железов, М. Николова, Б. Кулов, Д. Владев, М. Пенерлиев, С. Станкова, F. Martins, H. Pina. Географски науки и образование, Сборник, Международна конференция, Университетско издавателство „Епископ Константин Преславски, Шумен, 2012, 183-7. ISBN 978-954-577-653-3.

Г_8_9 Borisova, B., B. **Koulov**. Environmental Policy Integration for Sustainable Regional Development (Интегриране на политиките за опазване на средата за целите на устойчивото регионално развитие). Младенов, Ч., М. Николова, Р. Вацева, Б. Кулов, И. Копралев, М. Върбанов, М. Илиева (ред.) География и регионално развитие. Сборник от международна конференция, София: БАН, 2010, 61-66. ISBN: 978-954-9649-07-9.

Г_8_10 Недков, С., А. Коцев, М. Николова, А. Попов, С. Димитров, Б. **Кулов**. Разработване на ГИС база данни за оценка и управление на риска от опасни природни явления за археологическите обекти в България. Младенов, Ч., М. Николова, Р. Вацева, Б. Кулов, И. Копралев, М. Върбанов, М. Илиева (ред.) География и регионално развитие. Сборник от международна конференция, София: БАН, 2010, 385-95. ISBN: 978-954-9649-07-9.

Г_8_11 Vatseva, R., B. **Koulov**. Land Use/Cover Changes and Sustainability of Tourism Development in the Bulgarian Black Sea Coastal Zone (Земеползване/земно покритие и устойчивост на туристическото развитие в зоната на Българското черноморско крайбрежие). Car, A., G. Griesebner, J. Strobl (eds.) Geospatial Crossroads @ GI_Forum '10. Proceedings of the Geoinformatics Forum Salzburg. Berlin and Offenbach: Wichmann, 2010, ISBN 978-3879074969, 215-218.

Г_8_12 Кулов, Б. Защитени територии, рекреация и управление на горите в САЩ: проблеми и решения. Борисова, Б., Б. Кулов, Г. Бърдаров, К. Найденов, С. Димитров, С. Недков. (ред.) География и регионално развитие. Фондация "ЛОПС", 2020. ISBN:978-619-91670, 81-89.

Б/ Статии на други автори, цитирани по-горе в справката:

Combes, P. and T. van Ypersele (2013) The role and Effectiveness of Regional Investment Aid - The Point of View of the Academic Literature. European Commission, Luxembourg: Publications Office of the European Union. 132 pp. (doi: 10.2763/32058, accessed on 15.02.2020).

Combes, P., T. Mayer, and J. Thisse (2008) Economic Geography: The integration of Regions and Nations, Princeton University Press, New Jersey.

Doyle, M. and Stiglitz, J. (2014) Eliminating Extreme Inequality: A Sustainable Development Goal, 2015–2030. (<https://www.ethicsandinternationalaffairs.org/2014/eliminating-extreme-inequality-a-sustainable-development-goal-2015-2030/>).

Martin, R., A. Pike, P. Tyler, B. Gardiner. (2015) Spatially Rebalancing the UK Economy: The Need for a New Policy Model. Regional Studies Association: The Global Forum for City and Regional Research, Policy and Development.

Maza, A., J. Villaverde. (2004) Regional Disparities in the EU: Mobility and Polarization. Applied Economics Letters, 11:8, pp. 517-522.

Pascariu, G. and M. Duarte (eds.) (2017) Core-Periphery Patterns Across the European Union: Case Studies and Lessons from Eastern and Southern Europe. Emerald Publishing Limited. ISBN: 9781787144965. 424 pp. <https://doi.org/10.1108/978-1-78714-495-820171001>.

06.12.2020

Подпись:

Б. Кулов